Turgut UYAR — M. Çetin TEZCAN

Arz-ı-Hal ve Akşam Üzeri türküsü

Şiirler

İKTİSADİ YÜRÜYÜŞ Basımevi

"KAYNAK ŞİİR YARIŞMASI,,nda ikincilik alan şiirdir. İmzalar: K. AKYÜZ, N. ATAÇ, A. M. DRANAS
(Bu şiire N. ATAÇ birincilik vermiştir.)

ARZ-I-HAL

Ben de günahkâr kullarındanım Allahım...

Bir "Kulhuvallahi" bilirim dualardan,
Bir de "Yarabbi şükür" demeyi doyunca.
Bir kerre oruç tutmam ramazan boyunca.
Amma çekmediğim kalmadı sevdalardan.
Ben de günahkâr kullarındanım Allahım!..

Benim gibi kulun çok dünyada, Allahım!..
Eğer bilmiyorsan işte, haberin olsun. .
Ekmek derdi, aşk derdi unutturdu seni.
İnsan hatırlamıyor dün ne yediğini.
Zaten yediğimiz neki hatırda dursun.
Benim gibi kulun çok dünyada, Allahım!..

Yazdıklarıma sakın darılma Allahım!..
Meleklerin sana bunları söylemezler .
Artık, pek yarattığın gibi değil, dünya
İnsanlar hem sabuna karıştı, hem suya:
Ne olursun, hoşuna gitmediyse eğer,
Yazdıklarıma sakın darılma Allahım!..

Sana birşey soracağım, affet, Allahım!..
Beş vakit kızlar doluyor camilerine,
Beyaz yaşmaklı, beyaz tenli masum kızlar...
Benim bir defa görüşte yüreğim sızlar;
Sen tutulmadın mı, içlerinden birine?
Sana birşey soracağım, affet, Allahım!..

İşte insanlar bu minval üzre, Allahım!..
Kıt kanaat, sere serpe yollar boyunca..
Sen, bizim için hâlâ o ezeli sırsın.
Sen de, bizi bilmiş olsan, başkalaşırsın..
Herkesin kederi, gailesi boyunca.
İşte insanlar bu minval üzre, Allahım!..

BİR GÜN SABAH SABAH...

Bir gün sabah vakti kapıyı çalsam,
Uykudan uyandırsam seni:
Ki, daha sisler kalkmamıştır Haliç'ten ,
Vapur düdükleri ötmededir.
Etraf alaca karanlık ,
Köprü açıktır henüz.
Bir gün sabah sabah kapıyı çalsam...

•

Yolculuğum uzun sürmüş oldukça
Gece demir köprülerden geçmiştir tren.
Dağ başında beş on haneli köyler,
Telgraf direkleri yollar boyunca
Koşuşup durmuş bizle beraber..

Şarkılar söylemişim pencereden,
Uyanıp uyanıp yine dalmışım.
Biletim üçüncü mevki,
Fakirlik hali,
Lületaşından gerdanlığa gücüm yetmemiş,
Sana Sapancadan bir sepet elma almışım..

Ver elini Haydarpaşa demişiz,
Vapur rıhtımdadır pırıl pırıl,
Hava hafiften soğuk,
Deniz katran ve balık kokulu
Köprüden kayıkla geçmişim karşıya,
Bir nefeste çıkmışım bizim yokuşu..

Bir gün sabah sabah kapıyı vursam,
— Kim o? dersin uykulu sesinle içerden.
Saçların dağınıktır, mahmursundur.
Kimbilir ne güzel görünürsün sevgilim,
Bir sabah vakti kapıyı çalsam,
Uykudan uyandırsam seni,
Ki, daha sisler kalkmamıştır Haliç'ten,
Fabrika düdükleri ötmededir..

YALAGUZ

Bektaş yüce dağ başında —Yalağuz— du.
Bektaş zaten doğduğundanberi —Yalağuz— du..
Bir sopa, üç beş koyun bir köpek,
Bulutların içinde kendi kendine —yalağuz —du..

Mintanile yalnızdı, çarığı ile yalnızdı,
Bilinmez düşünceleri Tanrısile yalnızdı..
Köyde, şehirde, kasabada, dağda
Beş on kelimesi diliyle,
Yalnız insanların o garip haliyle;
Yalnızdı Bektaş yapayalnızdı..

Bektaş mayıs böceği kadar yalnızdı.
Esaretinde hürriyetinde sevdasında,
Üç yaşında da yalnızdı, on beşte de seksenide de,
Yağmurların altında bulakların kenarında.
Türküsünde, koşmasında şarkısında,
Tamamda da noksanda da,
Papatya gibi yalnızdı, kuşyemi gibi yalnızdı.
. . . . . .
İğneden ipliğe işte Bektaş yapyalağuzdu...

İstanbullulardan:

YASİN EFENDİ.

İstanbulda bir Yasin efendi vardır.
Sahaflarda bir dükkâncağızda.
Allah ne verirse ama üç ama beş,
Şükreder oturur..

Sabah erken gelir Sultan Selim'den,
Dükkânının önünü sular süpürür.
Sahafların en güzel vaktidir,
Karşıdan karşıya yarenlik olur.

Bir çay ısmarlayınca acem çaycıdan,
Minderli sandalyesine kurulur.
Bilinmez hayalleriyle saatlerce
Oyalanır durur..

Tarçın tarçın kokar elbiseleri,
Tesbih çekerek akşama kadar
Güvercinler için mısır, darı
Ve Mızraklı İlmihal satar..

Akşam oldu muydu Yasin Efendi
Paltosunu giyer, dükkânını kitler,
Beyazıt fırınından bir ekmek alıp,
Evine döner..

İstanbulda bir Yasin Efendi vardır.
Sahaflarda bir küçük dükkânda,
Asma çardaklarının yeşilliği altında
Allahına şükreder oturur...

SONNET

— Yalnızlık için—

Çekemezsin bir yere sineden başka.
Biliyorum günler hep böyle geçecek.
Ne akşamleyin komşu, ne bir akraba,
Ne bir dost, oturup karşılıklı içecek..

Yalnızlık sade şurda burda değil,
Düşüncede, hatırada ve dilekte.
Hangi taşı kaldırsan, nerde "of!" çeksen,
—Bir dudağı yerde, bir dudağı gökte..

Bilmem rengi nasıldır boyu ne kadar.
Biçen her kimse yıllardır yanlış biçiyor.
Bir elbise ki, alabildiğine dar..

Nedir bir türlü sırrını anlamadık,
Kimdir bizimle böyle şaka ediyor,
Hangi cebini karıştırsan yalnızlık..

MERSİYE

Büyük bir vatanseverdi,
İnkılâplar yapamadı,
Binalar falan kuramadı gerçi.
Sessizce çalıştı masasında..
Evrak kaydetti,
Ve tevazu gösterdi halince.
Nihayet vadesi yetti.
—Ecelin sunduğu şerbeti içti.—
Allah rahmet eylesin,
Hüsnü Efendi.

MEMUR KARISI

-Karım'a-

Ayağında ipeğin en kötüsü
Sen onuncu derece memur karısı
Çileli vefakâr kadın, kalbimin yarısı..

Ya bir bakış, ya bir vaad peşinde
Nasip budur deyip boyun eğmişsin.
Hanım, kadın tazeyken on beşinde..

Söyle halince anlarsın modadan,
Manikür yapmadın nikâhından beri.
Bozulup gitti ellerin sodadan. .

Öyle büyük büyük hayallerin yok,
Bir kuruşu, bir kuruşa eklersin,
Ya bir zam ,ya ikramiye beklersin..

Tükettin ömrünü dağbaşlarında,
Otuzuna varmadan anası oldun
Beş çocuğun, sekiz on yaşlarında..

Yılda bir gazinoya, ya Adalara,
Bir kere de Florya'ya gidersin,
Yılı bir rop bir çorapla edersin..

Sen onuncu derece memur karısı,
Vefakâr çileli kadın kalbimin yarısı,
Senin için ne söylesem azdır..

GARİP ANADOLUMUN DAĞLARI

Garip Anadolumun dağları,
Dağların efendileri, ağaları.
Güzelsiniz, ulusunuz, hoşsunuz,
Dört mevsim içinde dört mevsim kışsınız.
Garip Anadolumun dağları,
Dağların beyleri, ağaları..

■ ■ ■

İyi kalbli, anlayışlı, gösterişsiz,
Fakir köylerimi beslersiniz.
Bazan yolsuz korsunuz, yoksuz korsunuz,
Haritada bile ne heybetli durursunuz.
Fakir Anadolumun dağları,
Ramanların Nemrutların Süphanların,
Verecek birşeyim yok ise gönlümden başka,
Uğrunuzda, üstünüzde aksın kanlarım..

■ ■ ■

Garip Anadolumun dağları,
Dağların efendileri, ağaları.
Oy, dağlar, garplı dağlar, şarklı dağlar,
Türkülü şarkılı dağlar..

. . . . . .

Ardınızda yâr ağlar..

ÖLÜME DAİR KONUŞMALAR

— 2 —

... İşte günlerden bir gün elâgözlüm,
Yeni bir başlangıçla bitecek ömrümüz.
Amenna ve Saddakna,
Bari hoşça geçse günümüz..

Hangisine tasa edeceğiz şaştık,
"Ölüm derdi, kalım derdi" derken
Dimyata pirince giden misali,
Yolun ortasına ulaştık..

Ölüm, bir hatıra gibidir insanda;
Kâh hatırlanır, kâh unutulur.
Fakat bir gün, bir gün nihayet
Gözle görülür elle tutulur..

Şimdi taştan çıkardığım ekmekle,
Çorba içmedeyiz sıcak sıcak.
Fakat yarın kim diyebilir ki Turgut,
Hatıra olmayacak?.

Unutmak istiyorum zaman zaman,
Ne yapsam, ne etsem olmuyor,
Kabulleniyorum,
Kabulleniyorum da -gelgelelim-
İçim içimi yiyor...

Nasıl ki, unutamaz insan
Bir kez gerçekten sevdi mi?.

. . . . . .

Senin anlıyacağın elâgözlüm şimdiden
Alıştırıyorum kendimi...

ÖLÜME DAİR KONUŞMALAR

— 5 —

İşte ben hep böyle garip mahzun,
Bir şey beklermişcesine yaşıyorum.
Bazan öyle günlerim oluyor ki, Elâgözlüm,
Ne oldu, nasıl bitti şaşıyorum..

Bazı bilmem gün nasıl başladığında,
Kayıp kayıp gidiyor dünya bıkkın bakışlarımdan,
Yaşıyorum, yaşıyorum da bitmiyor,
Bir tutam sakız oluyor ağzımda zaman..

Yaşamak ne kadar çekilmez gelse de ara sıra,
Bu görmek, bu sevmek, bu aziz sıcaklık tende.
Bu bir nimet, bu bir nimet, bu Elâgözlüm,
Bu yaşamak bir şiir; harikûlâde..

Sen ki, saçından tırnağına kadar
Bir hürriyete bedelsin,
Bu ılık saçlar, bu gözler; fakat herşeyden önce
Yaşadığın için güzelsin..

İşte böyle yeşil bulutlar misali senelerce,
Oradan oraya elinde kaderin.
Kimbilir kaç kere üstünden geçtim,
Şarkılar söyledim karşısında.
Bir gün bana mezar olacak yerin..

Gerçi şimdi çağımız değilse de Elâgözlüm,
Bu bir kötü tecelli ki, nasıl diyeyim.
Bir gün bir kara gölge görürsen gözlerimde
Akşamsa beni uyut..

. . . . . .

Bir nefis sabahsa eğer ölümü,
Ellerin ellerimde bekliyeyim...

ŞEHİTLER

Sen,
Adını bilmediğim bir köyde doğmuşsun.
Kucak kucağa büyümüşsün toprakla,
Yorulmuşsun, sevmişsin
Harman yapmışsın,
Çocuk yapmışsın,
— Topraktan korkum yoktu ki zaten
Diyebilmişsin ölürken...

Sen,
Bir şehir çocuğuymuşsun,
Dev makinaların gıdası olmuş kanın.
Büyüyememişsin
Sevememişsin.
Son merdane hücumunda mangının,
Şehit olmuşsun..

Sen,
Ilık bir sahilde doğmuşsun.
Beyaz bir eviniz varmış,
Ananla, babanla yaşamışsın,
Kanlı, canlıymışsın.
Sedef yüklü,
Kadın yüklü gemiler varmış rüyalarında.
Ölüm hiç aklına gelmemiş.
Fakat bir şafak vakti hastanede.
Herşey birden bitivermiş.

Sen,
Bir orospu çocuğuymuşsun,
Belki hapishanede,
Belki kaldırımda doğmuşsun,
Ananla beraber kucaklarda sabahlamışsın.
O, bile bilmezmiş kimden olmuşsun,
Lânetlenmiş, kovulmuşsun.
Vatan sevmeğe değecek kadar güzeldir amma.
Yaşamak için fırsat vermemiş talihin sana...

Sen, şehir çocuğu,
Sen orospu çocuğu, hepiniz,
Toprağın nemli bekâretindesiniz.
Kitaplarda, türkülerdesiniz.
Hatıralarınız ıssız kasabalarda kaybolmuş,
Kiminizin kızı hizmetçi,
Kiminizin karısı metres tutulmuş.
Dünya nimetlerinden kırıntılar dişlerinizde..

Bir tükenmez bolluk içindeyken dünya.
Harp gelmiş çatmış keder bu ya
Levhalar asılmış,
Davullar vurulmuş
Sırtta çanta, elde tüfek düşmüşsünüz yola.
Yarı kalmış işlerin, sevdaların telâşı,
Önünüzde bir kahraman onbaşı.
Canlı bir çığ gibi koşmuş yorulmuş.
Kiminizin göğsünde bir mendil,
Kiminizin muska,

Kiminizin resim
Dudaklarınızda yarım yamalak bir isim.
Kimbilir hangi hain ovanın düzünde,
Bir saniyelik sevinç olmuşsunuz,
Düşman toplarının gözünde..
Damarlarınızda hazza benzer bir sızı
Ölüm çiçeklenmiş göğdenizde yer yer,
Kırmızı Kırmızı... .

Şimdi en sakin uykulardasınız,
Vatan selâmetle, hürriyetle dolmuş,
Bayramlar, eğlenceler, şenlikler,
Siz uyuyun siz uyuyun ŞEHİTLER.
YATTIGINIZ YER ARTIK HAKKINIZ OLMUŞ..

BİR ANADOLU VARDIR

Bir Narhanımcık vardır.
Cin dağlarının arkasında.
Bir çukur köyde.
Ya üç ya dört yaşındadır görseniz,
Süt sağar, yün eğirir ufak elleriyle.
Babası ile diz dize oturur akşamları,
Ne lâflar söyler büyük insan gibi,
Hayret edersiniz..

Bir Gergisüban köyü vardır.
Cin dağlarının arkasında.
Bizim Narhanımcığın köyüdür.
Fena geçmez baharları kıtlık olmazsa.
Elma yetişir, kartopu yetişir topraklarında.
Gelgelelim yağmursuz yazlar gelince,
Bir dert herkesi dilsiz eder.
Narhanımcık ağlar.
Kış da kötü bastırmıydı üstüne,
Açlıktan sığırlar bile ölür gider...

Bir Mihrali marangoz vardır,
Babası Mihrali koymuş adını ne yapsın.
Narhanımcığın akrabasıdır,
Alinin, Memişin, Satılmışın akrabasıdır.
Terini çevre ile siler Mihrali
Potur giyer, çarık giyer
Bütün ömründe aşağı yukarı
Saçta pişmiş mayasız yufka ekmeği yer.

. . . . . .

Arpa yetiştirir sel alır gider.
Bir yar sever onu da el alır gider..

Bir Anadolu vardır.
Yazları, kışları, kıtlıklariyle,
Aşılmaz duvarların arkasıdır.
Cin dağlarının arkasıdır.
Bir Anadolu vardır, Anadolu,
Bir lüks banyo sabununun markasıdır...

Akşam Üzeri Türküsü

M. ÇETİN TEZCAN

"KAYNAK ŞİİR YARIŞMASI"nda üçüncülük alan şiirdir. İmzalar; K. AKYÜZ, N. ATAÇ, A. M. DIRANAS.

AKŞAM ÜZERİ TÜRKÜSÜ

Kaderime tuttum bu şarkıyı
Seni hatırlıyarak
Ne çıksa beğenirsin
"Olmaz ilâç" diyor plâk
"Olmaz ilâç sinei sad pareme"

Yine akşamlar olmağa başlamış doğudan
Kara kara akşamlar.
Bir ürperme alır içini garip kişinin
Ana evlâdını düşünür
İnsanlar çok kere bu vakit ölür
Limon kabuğu gibi sarı,
Matemler kadar siyah insanlar.
Ah.. sizi kimler büyütür kimler büyütür?

Bu vakit vakitlerin en kötüsü.
Bu vakit vurdular Yaşar'ı Aksaray'da
Sarı bir kız uğruna.
Bu vakit unuttu babalar eve ekmek götürmesini
Delikanlılar baştan çıktı bu vakit.

Devam ediyor plâk;
Bu benim kaderim:
"Olmaz ilâç sinei pareme"
"Çare bulunmaz bilirim yareme"

GÜZ ŞİİRİ

Sonbahar rüzgârlarıdır esen
Ölüm yüklü
Keder yüklü
Bir sıkıntıdır sarmış içimizi
Denizler çılgın
Denizler köpüklü köpüklü

Sevmesini unutmağa başladı kalbimiz
Hüzünlü şarkılardır dilimizde
Şevk mi bıraktı Sonbahar bizde.
Bir efkâr üzre halimiz
Sevmesini unutmağa başladı kalbimiz

Ağaçlar bile kaybetti güzelliğini
Gökler ağlıyor üstümüzde;
Gel sevgilim, gel
Karanlıkta kaybolan ellerimi tut;
Salkım salkım çözülüyor içimizde ölüm
Bir düşüncedir sarmış kalbimizi
Bulut bulut..
Sonbahar rüzgârlarıdır esen
Ölüm yüklü
Keder yüklü
Bir sıkıntıdır sarmış içimizi
Denizler çılgın
Denizler köpüklü köpüklü.

YAZ GECESİ ŞİİRİ

Yıldızların konuştuğu bir yaz gecesiydi
Aylardan temmuz;
Yine sardı hatıralar kalbimi.
Delikanlılar, dudaklarında ıslık
Kızlar alımlı alımlı.

Şarkıları geliyordu uzaktan
Oturdum deniz kenarına seni andım.
İnsanlar geçti yanımdan
Çeşit çeşit insanlar.
Kimisinin yiyecek ekmeği yoktu
Kimisinin içecek suyu;
Kimisinin aşk sarmıştı başını benim gibi
Küfrediyordu kimisi yıldızlara, denize
Yaşamaktan bıkmıştı.

Ilık bir yaz gecesiydi
Aylardan temmuz
Bir simit parası yoktu cebimde,
Gidecek yerim yoktu
Oturdum deniz kenarına
Seni andım...

ESKİ MACERA

Ben muhakkak aydınlık gecelerde gelirim sana;
Ne iyi kalplidir yıldızlar o vakit
Vefalı arkadaşlara benzer;
Söndür elektriği pencereye çık.

Güzeldir bu hâlin senin, severim
Serçe misâli ürkek hâlin.
Dudaklarında Tristesse'i Chopin'in
Tek tük adamlar geçerdi sokaktan
Nasıl nefesin kesilir, korkardın
Bilirim hızlı hızlı çarpardı o an kalbin

Aynı minval üzre geçmedi günler
Çok kere bulamıyoruz aradıklarımızı;
Zaman geliyor sarmıyor bizi
Göklerinden yıldız damlıyan geceler

Gün olur yolum düşer o kasabaya
Evinizin önünden geçerim
Sen belki de evlenmiş olabilirsin
Belki de eskisi gibi gençsin, güzelsin
Ben geçerken Tristesse'ini söyle Chopin'in...

GEMİLER

Uzak diyarların rüzgârı direklerinde
Güvertesinde bir takım insanlar
Limana girer ışıklar içinde gemiler.

Gemiler gider mahzun mahzun;
Kalplerimiz beraberinde...
Portakal bahçeli kıyılar
Kenarında bekliyen sevgililer
Hasreti düdük seslerinde.

ELLERİN

Ellerin incecik ellerin
Ellerin portakal kokulu
Güzel güzel olmasına
Cici cici olmasına
Aklı ermiyor insanın
Bu ellerin kalp kırmasına.

YAĞMUR

Yağmur yağıyor
İnsanların, evlerin üstüne
Güzel kokar bu havada toprak ve ağaçlar
Bayılırım yağmur sonrasına
Açtım gömleğimin düğmelerini
Yağsın yağmur
Yağsın yüreğimin üstüne.

Böylesine daha mes'ut oluyor insan
Gelmesen de sen
İçimde beklemenin lezzeti var.

CİNAYET

Vurdular,
Üç kurşunla vurdular
Karı yüzünden.
Sigarası ağzında kaldı
Cebinde ekmek karnesi
Gözleri açık gitti...

SENFONİ

R . . . . .

Daha yeni terlemişti bıyıkları dellikanlının
Uykusunda sular dökülürdü rüyasına
Açılırdı birden karanlığa gözleri
Bir ten ararda yanında boşuna.

Avutmuyordu bu dar âlem onu
Parklar, sinema, hava, gök, deniz
Kaçacaktı bu kasabadan birgün habersiz
Yeni maceraların peşi sıra.

Ayakları kalbinin emrinde
Kaçmak, kaçmak diyordu uzaklara
Unutmak yeni baştan başlamak hayata
Ama kumral bir kız seviyordu çıldırasıya.

AYRILIRKEN

Sıla dönüşü bir tuhaf oluyor adam
Ağlamaklı oluyor
Düşünmekli oluyor;
Ayrılığın elem dolu havası
Kalbimi kavuruyor.
Neylersin?
Bütün saatleri durdursan
Zamana derdini dinletemezsin
Saat dokuzu vuruyor,
Beş dakika var kalkmasına trenin
İstasyonda anam, babam, akrabam
Ve kalbimde hepsinden süslü,
Hepsinden güzel senin yerin.
Biliyorum üzülüyorsun sen de
Nasıl üzülmezsin ki sevgilim?
Dolu dolu olmuş gözlerin; ağlıyorsun
Bizi ayıran talihe kahrediyorsun
Hadi sil gözünün yaşını artık, ağlama
Yakışmıyor sana ağlamak.
Yine buluşacağız bahara
Yine gezineceğiz parkta, asfalt yolda
Şiirler okuyacağım yine sana;
Hadi ama ağlama
Gözlerini gözlerime ver
Kayboluncaya kadar
El salla, mendil salla...

ISLIK ÇALAN ÇOCUK

Bir çocuk vardı
Kıvırcık saçlı,
Koca kafalı bir çocuk;
Her akşam evimizin önünden geçerdi
Islık çalarak.
Bir tuhaf gözleri vardı
Kıvırcık saçlı çocuğun
Kendi kendine gülerdi,
Konuşurdu
Ve ıslık çalardı boyuna
Akşamlar;

Geçmez oldu artık
Evimizin önünden
Sordum;
Öldü, diyorlar...

Islık çalanın hatırası.

KAYNAK YAYINLARINDAN ÇIKAN
KİTAPLAR:

Harp Poemi Yarışmamızda birinciliği kazanan Zafer Hüsnü'nün kitabı.

BARIŞA DAİR DESTAN Avni Dökmeci bu kitabında harpten usanan bir insanı ele almış ve onun ruh hallerini dile getirmeye çalışmıştır.

İkisi MİNE A. SOLFASILLI
TURHAN DÖKMECİ

Bu Kitap KAYNAK YAYINLARI'nın
4 Numaralısıdır.

Fiatı 40 Kuruş